

KPMG Perspektifinden Turizm Sektörüne Bakış

CarbonNeutral.com

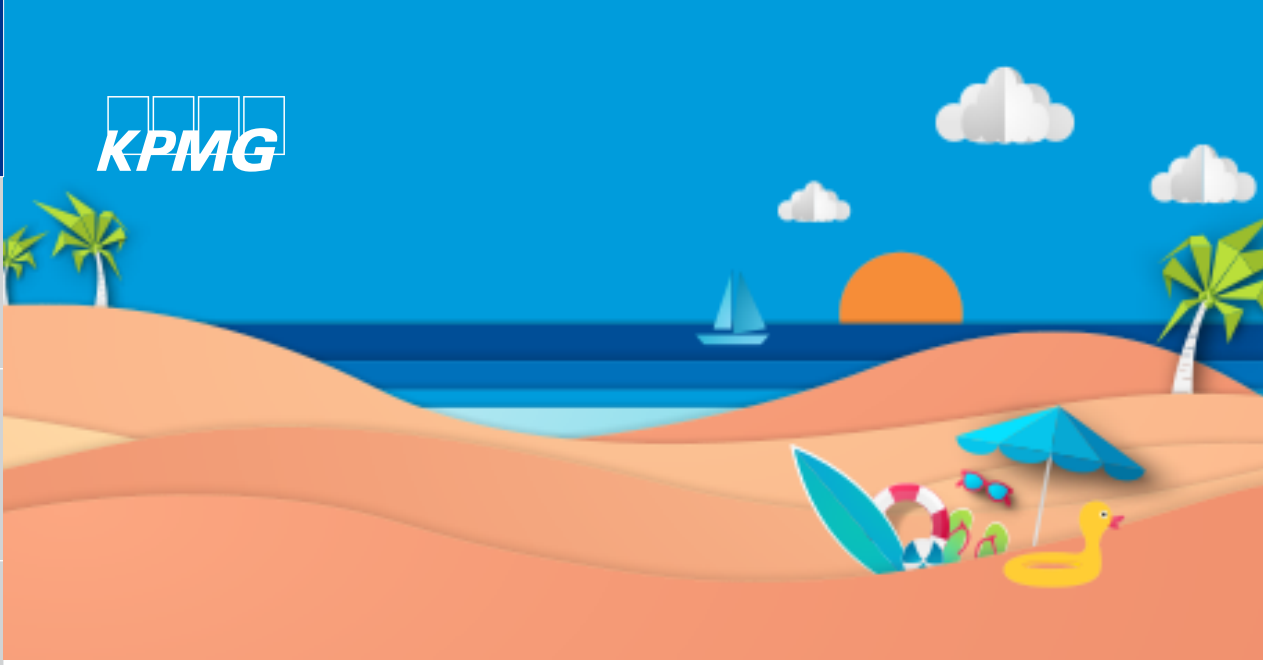
KPMG Turkey sertifikalı bir
CarbonNeutral® şirkettir

2021

KPMG Türkiye

kpmg.com.tr

Genel değerlendirme

Pandeminin küresel çapta yarattığı sarsıntı belki de en çok turizm sektörünü etkiledi. İnsanların hayatlarına doğrudan etki eden ve tarihte ilk kez küresel çapta mobilite kısıtlamalarının uygulanmasına yol açan pandemi, 2020 yılında turizmde çarkların durmasına yol açtı.

Bunun yanında, aşı sürecinin erken dönemleri tahmin edilenden yavaş ilerledi. Üzerinde çalışılan aşılarda onay süreçlerinin uzaması, var olan yoğun talep sebebiyle yaşanan arz yetersizlikleri ve dönem dönem güçlenen "söylenti gazetesi" manşetleri artık geride kalsa da hasarın boyutunu artırdı.

2021 ise bu görünümün yavaş yavaş normalleşeceği bir dönem olarak başladı. Haziran 2021 itibarıyla 176 milyonu aşan vaka sayısına rağmen aşılama sürecinde kat edilen mesafe, pandemi önlemlerinin eskiye kıyasla çok ama çok daha yumuşamasını sağladı.

Bu süreçte, ülkelerin mobiliteye karşı aldığı önlemler gevşetilmeye başlandı ve insanlar belirli şartlar altında seyahat serbestilerini yeniden kazandı. 2021 yaz sezonu beklentilerinde henüz bir uzlaşma sağlanmamış olsa da durumun geçtiğimiz yıldan çok daha iyi olduğunu ifade etmek gerekiyor.

Önlemler anlamında 2020 kadar katı bir süreç içinde olmasak da virüsün yayılma süreci halen geçerliliğini koruyor. Gelişmiş ekonomilerin aşılama performansı ile gelişen ve az gelişmiş ülkelerin performansları arasında önemli ölçüde farklılıklar söz konusu.

Tüm bunlara rağmen sürecin, en azından bu değişken için, kontrol altında olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Artık pandeminin bir çözümü var ve bu çözüm her geçen gün daha da hızlı bir şekilde tabana yayılıyor.

Pandemi sonrası dönemde sektör dinamiklerini etkileyecek asıl konu ise önlemler ve aşı uygulamalarından daha çok, tüketici davranışlarında görülecek. Pandemi sürecinde yaşanan değişimler, insanların uluslararası seyahat iştahını ciddi oranda azaltma potansiyeli taşıyor. Bu raporda da yer verdiğimiz araştırmalar, uluslararası turizmde eski günlere dönüşün uzun süreceğine işaret ediyor.

Öte yandan, bu kötü görünüm turizm ekonomilerinin yerel taleple desteklenmesi sayesinde dengelenebilir. Özellikle aşılama sürecini başarıyla sürdüren ekonomilerde hizmetler sektörüne ait kısıtlamalar oldukça hafiflemiş durumda. Geçtiğimiz yıl müzelerin dahi kapalı olduğu ülkeler artık bu kısıtlamalardan çok uzaklarda.

Konunun ekonomik yönü ise yerel hükümetlerin ana gündem konularından biri olmaya devam ediyor. Sektörde faaliyet gösteren şirketlerin sağlıkları ve devamlılıklarının sağlanması sektör geleceği için kritik önem taşıyor. Havayolu taşımacılığı devlerinden yerel pansiyonlara kadar sektörde var olan tüm şirketlerin nakit akışlarının çok sert bir stres testine maruz kaldığı bu dönemde desteklerin devam etmesi büyük önem arz ediyor.

Bunun yanında, ekonomileri içinde turizmin payının çok büyük olduğu ülkeler, yaşadıkları döviz kayıpları sebebiyle makroekonomik açıdan daha kırılgan bir sürecin içinden geçiyorlar.

Sonuç olarak, 2021'in 2020'den çok daha umut dolu olduğu gerçeğini biliyoruz. Ancak 2021 yılında yaşanacak toparlanmanın pandemi öncesi günlerdeki performansı hangi ölçüde geri getirebileceği en büyük soru işareti. Bu sorunun cevabı ise 2021 yaz sezonunda saklı.

Keyifli okumalar.

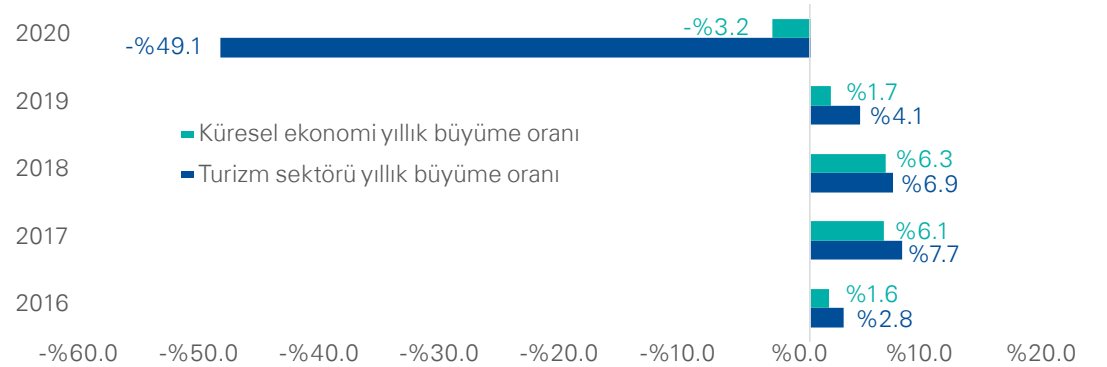
Küresel görünüm

Kayıplar çok büyük...

Pandemi döneminde tamamen kaybedilen 2020 yılının ardından 2021 yazı görece iyi beklentilerle başladı. Turizm sektöründe faaliyet gösteren tüm aktörlerin derinden etkilendiği bu sürecin pandemi sonrasında nasıl evrileceğine ilişkin sorulara cevap ise henüz bulunabilmiş değil. Tüketici tercihlerindeki değişim, tüm beklenti ve planların güncellenmesine yol açıyor.

Tarihsel olarak küresel ekonomiden daha iyi performans gösteren sektör, 2020 yılında bu özelliğini yitirdi. Küresel ekonominin %3,7 daraldığı pandemi yılında sektör neredeyse yarı yarıya küçüldü. Doğrudan doğruya insan hareketliliğini vuran pandemi, sektör için adeta en kötü kabusların gerçeğe dönüşmesine sebep oldu demek yanlış olmayacaktır.

Küresel ve sektörel yıllık büyüme değerleri

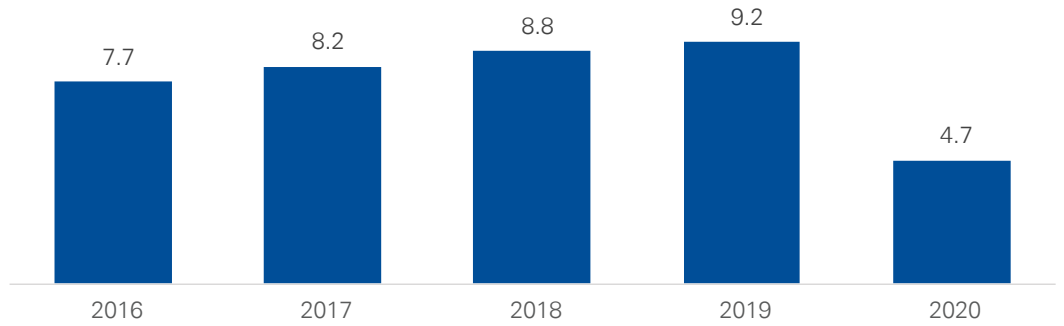

Kaynak: WTTC, OECD, Statista

Bu sert daralma ile birlikte 2019 yılında 9,2 trilyon USD'lik büyüklüğe sahip olan sektör 2020 yılını 4,7 trilyon USD büyüklükle kapattı. Sektör, bu sonuçla on yıllar öncesine geri döndü. Diğer yandan, bu çöküşü takip eden dönemde reel sektörde görülen gibi hızlı bir toparlanmanın yaşanıp yaşanmayacağı önemli bir soru işareti. Davranış modelleri ve tercihleri değişen insanların artık özellikle uluslararası seyahatler de daha seçici olma eğilimi geç toparlanma senaryosunu güçlendiriyor.

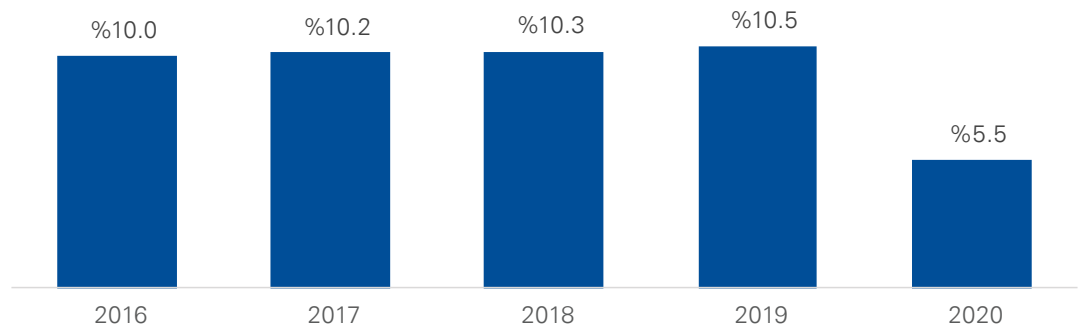
Küresel turizm sektörü büyüklüğü (trilyon usd)

Kaynak: WTTC, OECD, Statista

Sektörün küresel ekonomiden aldığı ortalama %10'luk pay ise bu sert kırılma birlikte %5,5 seviyesine geriledi.

Küresel turizm sektörünün küresel ekonomiden aldığı pay

Kaynak: WTTC, OECD, Statista

Sektörde yaşanan bu kırılma kendini istihdam tarafında da gösterdi. Pandemi döneminde küresel sektör istihdamı 62 milyon azalarak 272 milyona indi. Sektör, sadece bir yılda toplam istihdamının %18,5'ini kaybetti. Sektör istihdamının küresel istihdam pastası içindeki payı ise %10'dan %9'a geriledi.

Bu ana göstergeler sektörün hemen tüm alt kalemlerinde de aynı oranda yaşanıyor.

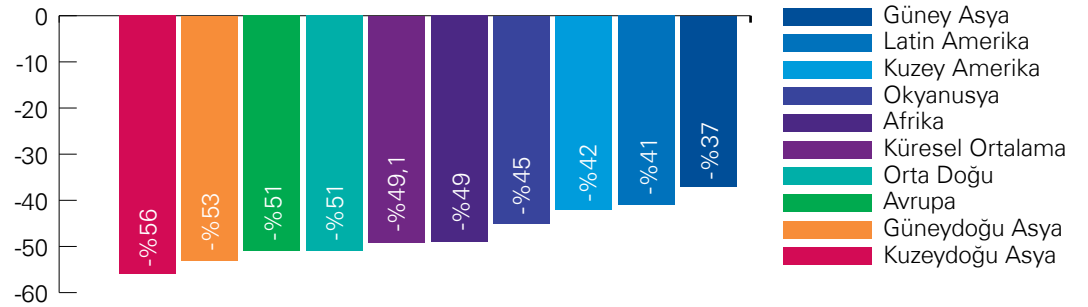
Örneğin, IATA tarafından yayımlanan yolcu hava taşımacılığı verileri, sektörün yolcu başına bir kilometre mesafede elde ettiği gelirin (RPK) pandemi öncesi dönemin %65,4 altında olduğunu gösteriyor. Aynı kurumun bir diğer çalışması ise sadece hava taşımacılığında yaşanan hasar, iki yıllık büyüme hacmine mal olmuş durumda.

Bölgesel farklılaşmalar olsa da küresel manzara aynı

Sektör genel itibarıyla böylesi bir sarsıntının içinden geçerken bölgesel çaptaki ayrışmalar da dikkat çekiyor. Pandeminin çıkış noktası olan Çin'i de içine alan Kuzeydoğu Asya bölgesindeki hacim küresel ortalamanın çok üzerinde %56 daraldı. Hindistan'ı da içine alan Güney Asya bölgesindeki %37'lik daralma ise dikkat çekici. Anakaradan uzak olan ve pandemiden görece az etkilendiği algısı bulunan Okyanusya bölgesindeki daralma ise küresel ortalamaya çok yakın bir noktada.

Bölgelere göre 2020 daralma oranları

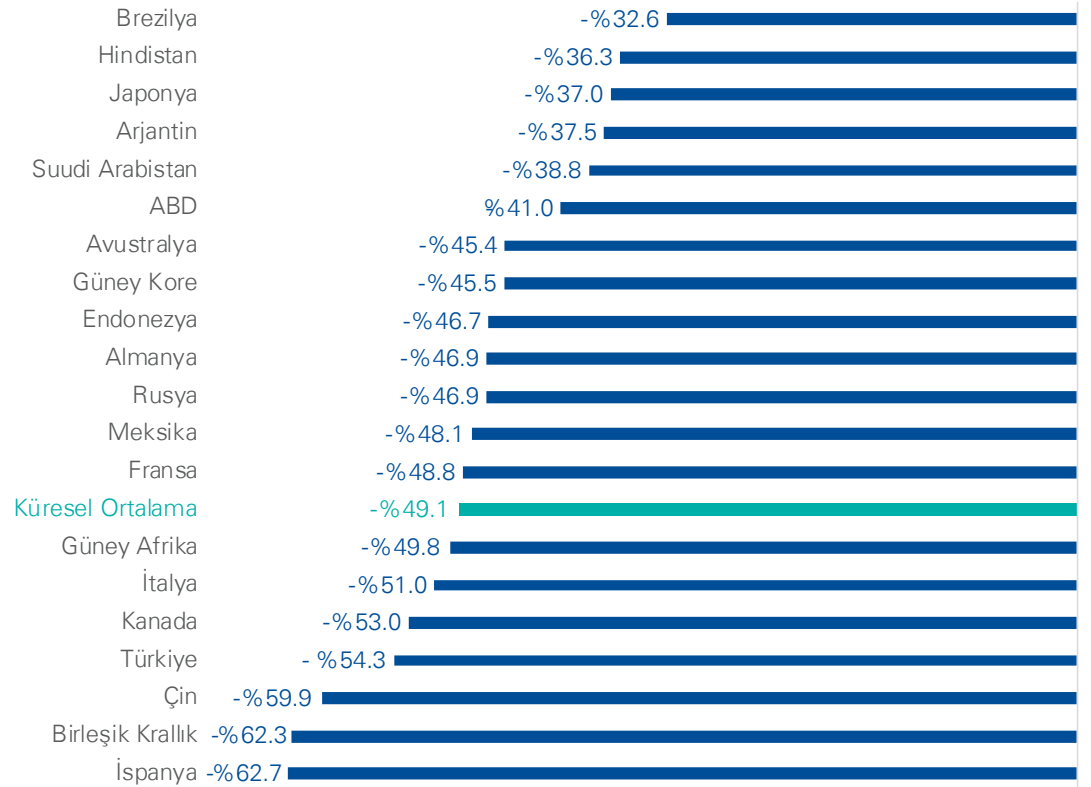

Kaynak: WTTC

Hasar durumuna ülkeler bazında bakıldığında; ilk beş sırayı İspanya, Birleşik Krallık, Çin, Türkiye ve Kanada'nın aldığı görülüyor. Pandemi sürecinde sektörde G20 ülkeleri içinde en az kayıp yaşayan ülke ise Brezilya.

Turizmin GSYH'ye katkısı - 2020 yılı yıllık değişim oranları

Kaynak: WTTC

Genel
değerlendirme

KPMG

Küresel
görünüm

Bölgesel
farklılaşmalar olsa da
küresel manzara aynı

Özellikle yurt dışı
harcamalar büyük darbe
aldı

Yerel
görünüm

Ziyaretçi sayılarında
büyük düşüş yaşanıyor

Sektörün ihracat
hacmi içindeki payı
tarihi dipte

Sektörel istihdam
verileri olumsuz

Pandemi,
etkisini ziyaretçi
kompozisyonunda da
gösteriyor

FYYÇA
yapılandırmaları
sürüyor

Zaman dar ancak
seçenekler sınırlı
değil

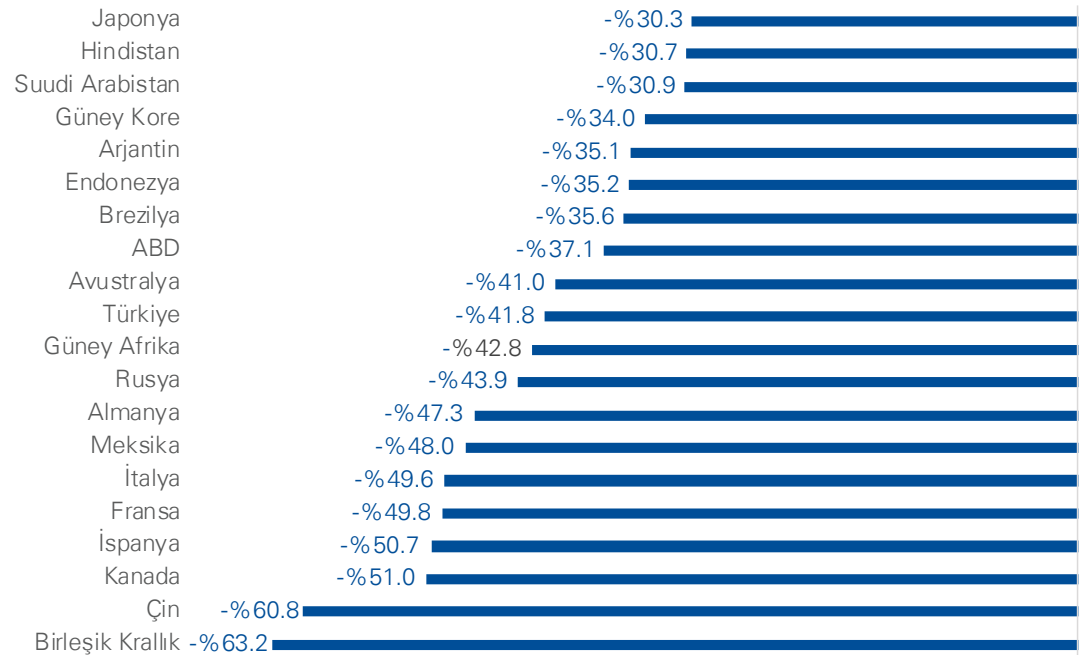
Beklentiler

Özellikle yurt dışı harcamalar büyük darbe aldı manzara aynı

Pandemi sürecinde alınan önlemlerin yurt içinden ziyade yurt dışı turizm faaliyetlerini etkilediği görülüyor. G20 ülkelerinde yaşanan küçülme oranları, yurt içi ve yurt dışı kalemler olarak ayrıştırıldığında yurt dışı faaliyetlerin daha büyük hasar aldığı görülüyor. Ülkelerin küçülme oranlarının aritmetik ortalamaları, yurt içi harcamalar için %43 iken yurt dışı harcamalar için %67 seviyesinde.

Bu dağılıma ülkeler bazında baktığımızda, yerel tercihlerin birbirlerinden ne kadar ayrıştığını görebiliyoruz. Örneğin Japonya'da yurt dışı turizm harcamaları 2020 yılında %83 daralırken yurt içi harcamalarda daralma oranı %30 seviyesinde. Bu değerler ülkeyi bir listede son, diğer listede ilk sıraya taşıyor.

Yurt içi harcamalar- 2020 yılı yıllık değişim oranları

Kaynak: WTTC

Genel
değerlendirme

KPMG

Küresel
görünüm

Bölgesel
farklılaşmalar olsa da
küresel manzara aynı

Özellikle yurt dışı
harcamalar büyük darbe
aldı

Yerel
görünüm

Ziyaretçi sayılarında
büyük düşüş yaşanıyor

Sektörün ihracat
hacmi içindeki payı
tarihi dipte

Sektörel istihdam
verileri olumsuz

Pandemi,
etkisini ziyaretçi
kompozisyonunda da
gösteriyor

FYYÇA
yapılandırmaları
sürüyor

Zaman dar ancak
seçenekler sınırlı
değil

Beklentiler

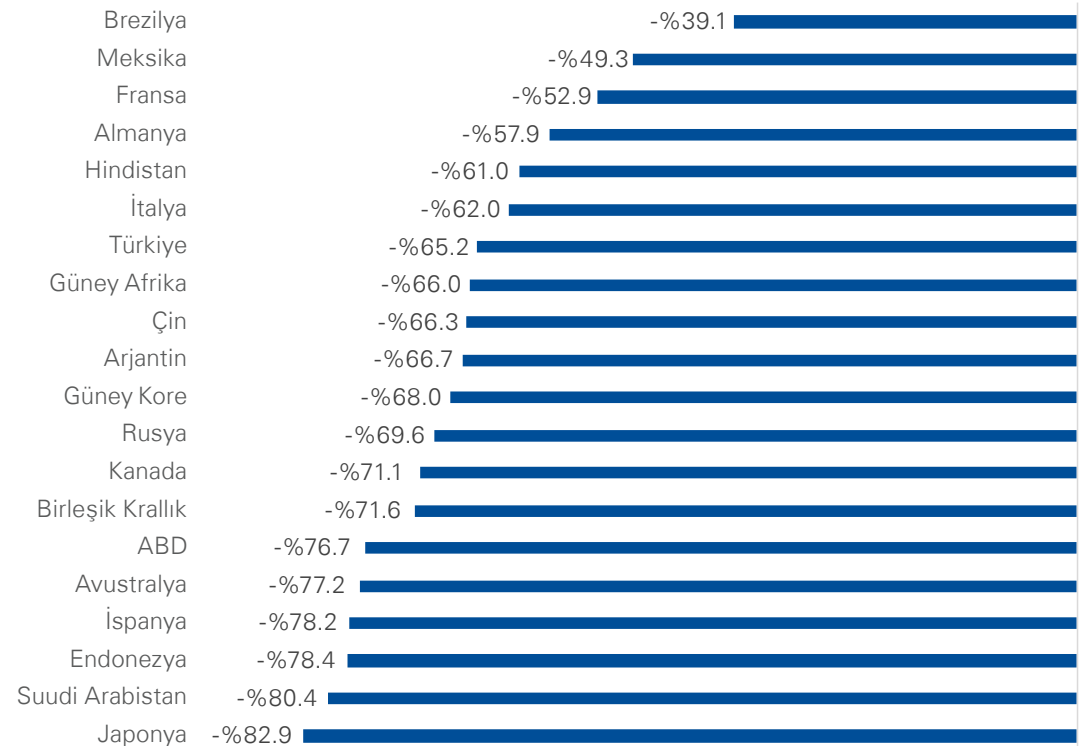

2021 yılının ilk üç ayı geride kalmışken, UNWTO verilerine göre Ocak-Mart döneminde uluslararası ziyaretçi sayılarının 2020'ye kıyasla %83 azaldığı görülüyor. Bu noktada, 2020 yılının ilk üç ayının sadece son döneminde pandemi etkisi olduğunu anımsamak gerekiyor. Bu dönemden sora gelecek verilerde yıllık değişimleri güçlü baz etkisi sebebiyle pozitif göreceğiz. Bölgesel kırılımlarda, Asya-Pasifik bölgesi en hasarlı bölge olarak öne çıkıyor.

Bugünlerde, yeni varyantların yarattığı endişeler, dönemsel ve bölgesel olarak sıkılaştırılan önlemler ve aşı pasaportu gibi yeni uygulamalar belirsizlik yaratmaya devam ediyor. Tüm bunlara rağmen, artık en kötünün yaşandığını ve geride kaldığı genel olarak kabul ediliyor.

Mayıs-Ağustos döneminde sektörel güven endekslerinin toparlanmaya başlaması ve aşı uygulamasının yaygınlaşması önemli bir destek noktası. Aşılama süreçlerinde yaşanan uygulama farklılıkları ve ülkelerin birbirlerine karşı aldıkları önlemler, bundan sonraki toparlanma sürecindeki ayrışmayı belirginleştirecek en önemli unsur.

Yurt dışı harcamalar- 2020 yılı yıllık değişim oranları

Kaynak: WTTC

Genel
değerlendirme

KPMG

Küresel
görünüm

Bölgesel
farklılaşmalar olsa da
küresel manzara aynı

Özellikle yurt dışı
harcamalar büyük darbe
aldı

Yerel
görünüm

Ziyaretçi sayılarında
büyük düşüş yaşanıyor

Sektörün ihracat
hacmi içindeki payı
tarihi dipte

Sektörel istihdam
verileri olumsuz

Pandemi,
etkisini ziyaretçi
kompozisyonunda da
gösteriyor

FYYÇA
yapılandırmaları
sürüyor

Zaman dar ancak
seçenekler sınırlı
değil

Beklentiler

Sektörden bu yönde veri ve haberler de gelmeye devam ediyor. Geçtiğimiz günlerde TUI, Almanya'da tatil rezervasyonlarının mayıs ayında pandemi öncesi seviyelere ulaştığını açıkladı. Bunun yanında, Avrupa hava trafiği verileri mart ayında yıllık bazda %69'luk bir daralmaya işaret etse de bir önceki veri olan %71'e kıyasla hafif toparlanmaya işaret ediyor.

Ülkelerin aldıkları önlemlerde de önemli gelişmeler söz konusu. AB, aralarında ABD'nin de olduğu ülkeleri beyaz listeye ekleme kararı aldı. Beyaz liste, yeniden seyahat serbestisi anlamına geliyor ve yaz sezonunun 2020'ye kıyasla çok daha canlı geçmesinin ön şartlarından biri olarak kabul ediliyor.

Dünya Turizm Örgütü'nün toparlanma senaryoları, ilk çeyrek verileri üzerinden mayıs ayında revize edildi. Buna göre, ilk senaryo temmuz ayında bir toparlanmaya işaret ediyor ve 2021'de uluslararası yolcu sayısında 2020'ye kıyasla %40'lık bir artış bekleniyor. Bu seviye yine de pandemi öncesi seviyelerin %63 altında. İkinci senaryo ise toparlanmanın eylül ayında olacağını varsayarak 2019'a göre %75'lik bir düşüşe rağmen, 2020'ye %10'luk artış öngörüyor.

Aynı analizde, uzmanların yarısına yakınının pandemi öncesi döneme erişmek için 2024 yılını beklemek gerektiği ifade ediliyor.

Genel
değerlendirme

Küresel
görünüm

Bölgesel
farklılaşmalar olsa da
küresel manzara aynı

Özellikle yurt dışı
harcamalar büyük darbe
aldı

Yerel
görünüm

Yerel görünüm

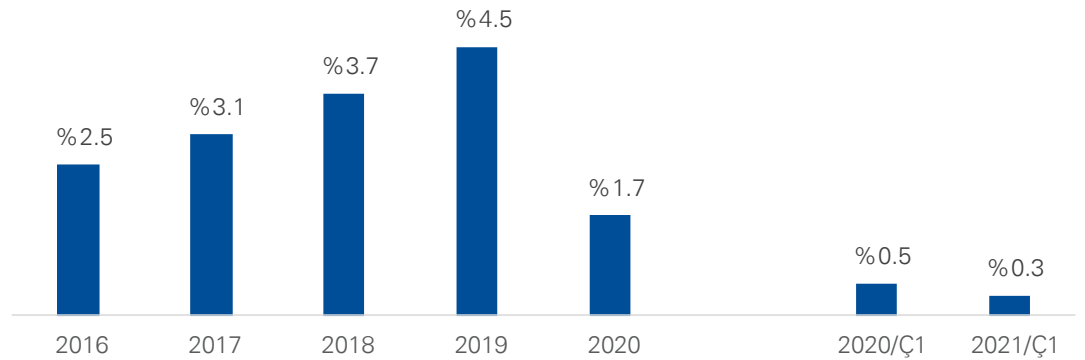
Tarihi darbe

Ülkemizde turizm sektörü, ekonomik faktörlerin en önde gelenlerinden biri konumunda. Dünya Turizm Örgütü'nün Ocak 2021 barometre raporuna göre 2019 yıl sonu itibarıyla ülkemiz dünya genelinde turist sayısında 6, turizm gelirlerinde ise 14. sırada yer alıyor. Sıralamada Avrupa içindeki yerimiz ise turist sayısında 4, turizm gelirinde ise 6.

Turizm sektörü ekonomimiz için bu kadar önemli iken, spesifik olarak değerlendirebileceğimiz pandemi krizi yerel turizm görünümünü de derinden sarsmış durumda. Mobilitenin neredeyse tamamen sıfırlandığı geçtiğimiz 12 aylık dönemde sektörün toplam ekonomi içindeki payı hızla geriledi.

Pandemi öncesi dönemde toplam ekonomik büyüklük içinden %4,5 pay alan sektörün 2021 yılı ilk çeyreği itibarıyla ekonomiye katkısı neredeyse sıfırlandı. %0,3'lük çeyreklik pay, tarihin en düşük seviyesi.

Turizm geliri / GSYH

Kaynak: TÜİK

2020'nin ilk çeyreğinden sonra yaşanan kayıp 22 milyar USD'yi aşmış durumda. Bu durum geçici olmakla birlikte yaşanan kayıp hem makro hem de mikro çerçevede ciddi anlamda baskı yaratan bir unsur.

Ziyaretçi sayılarında
büyük düşüş yaşanıyor

Sektörün ihracat
hacmi içindeki payı
tarihi dipte

Sektörel istihdam
verileri olumsuz

Pandemi,
etkisini ziyaretçi
kompozisyonunda da
gösteriyor

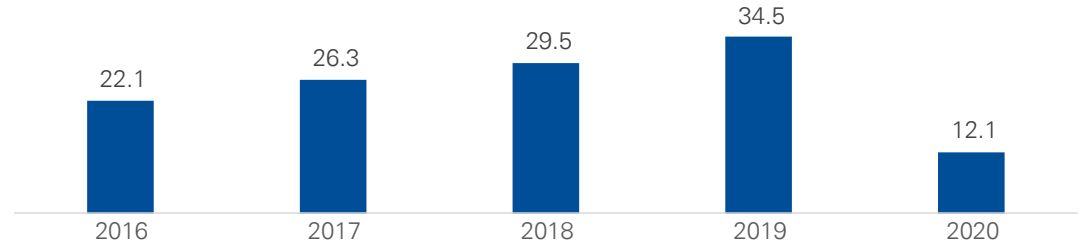
FYYÇA
yapılandırmaları
sürüyor

Zaman dar ancak
seçenekler sınırlı
değil

Beklentiler

Turizm gelirleri (milyar USD)

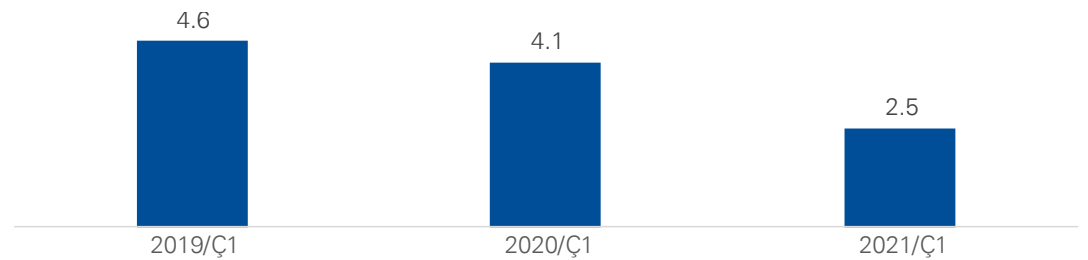

Kaynak: TÜİK

Yaşanan bu gelir kaybının yüzdesel karşılığı ise 2020 yılı için %65. 2021 yılının ilk çeyreği sonunda elde edilen 2,5 milyar USD'lik turizm geliri ise bir önceki yılın aynı periyotuna göre %40 aşağıda bulunuyor. Bunun sebebi, pandeminin etkisinin 2020'nin ilk çeyreğinde sınırlı olması. Öte yandan, pandemi 2020 mart ayı itibarıyla etkili olmaya başlamıştı. Bu sebeple, 2021 yılının ilk çeyrek verilerini daha sağlıklı bir çıpa olarak 2019 yılının aynı dönemiyle karşılaştırmak hasarın gerçek boyutunu daha net gösterecektir.

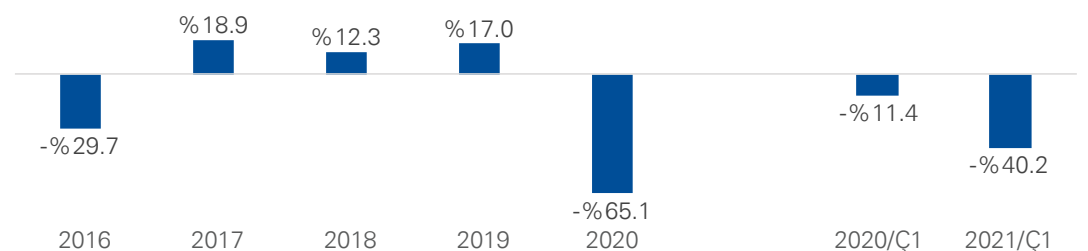
2019 yılının ilk çeyreğinde elde edilen 4,6 milyar USD'lik gelir baz kabul edildiğinde, çeyrek dönemlik gelir kaybı oranı %47 seviyesinde oluşuyor.

Turizm gelirleri çeyrek dönemler (milyar USD)

Kaynak: TÜİK

Turizm gelirlerinde dönemsel değişim oranları

Kaynak: TÜİK

Genel
değerlendirme

KPMG

Küresel
görünüm

Bölgesel
farklılaşmalar olsa da
küresel manzara aynı

Özellikle yurt dışı
harcamalar büyük darbe
aldı

Yerel
görünüm

Ziyaretçi sayılarında
büyük düşüş yaşanıyor

Sektörün ihracat
hacmi içindeki payı
tarihi dipte

Sektörel istihdam
verileri olumsuz

Pandemi,
etkisini ziyaretçi
kompozisyonunda da
gösteriyor

FYYÇA
yapılandırmaları
sürüyor

Zaman dar ancak
seçenekler sınırlı
değil

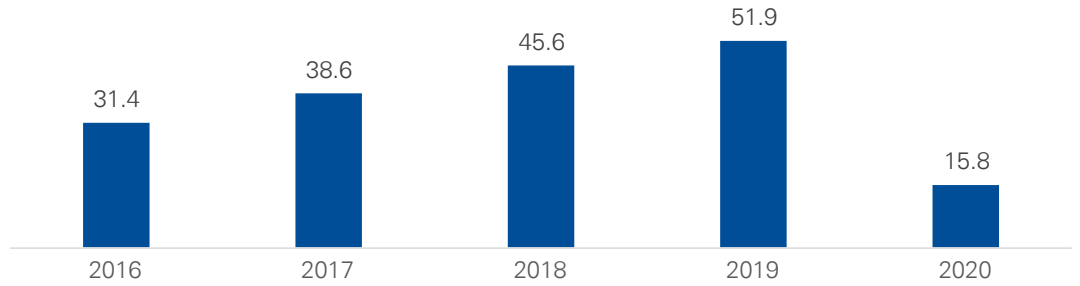
Beklentiler

Ziyaretçi sayılarında büyük düşüş yaşanıyor

Sektörde yaşanan gelir kaybı şüphesiz ki ziyaretçi sayılarındaki azalma ile ilintili. Bu durum pandemi önlemleri tarafından tetiklenen bir sonuç. Ülkemize gelen ziyaretçi sayısı 2019 yılında 51,9 milyon ile zirve yaptıktan sonra 2020 yılında 15,8 milyona düştü. Bu hacmin %35'lik kısmı ise pandemi etkilerinin güçlü hissedilmediği ilk çeyreğe ait.

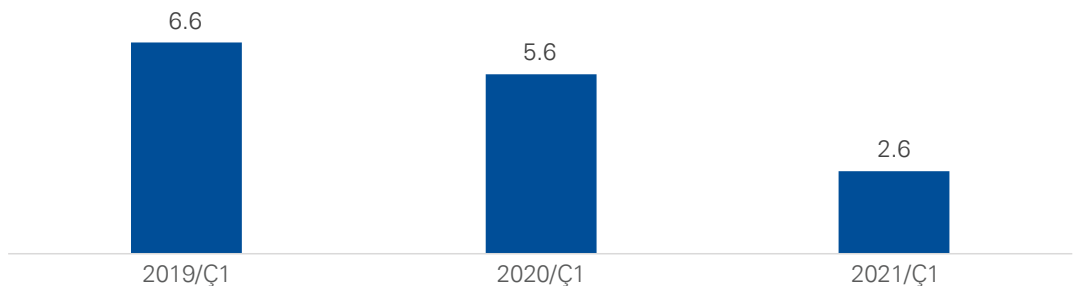
Ziyaretçi sayısı (milyon)

Kaynak: TÜİK

Ziyaretçi sayısında yaşanan %70'lik düşüş, 2021'in ilk çeyreğinde de kötü baz etkisi sebebiyle hissediliyor.

Ziyaretçi sayısı çeyrek dönemler (milyon)

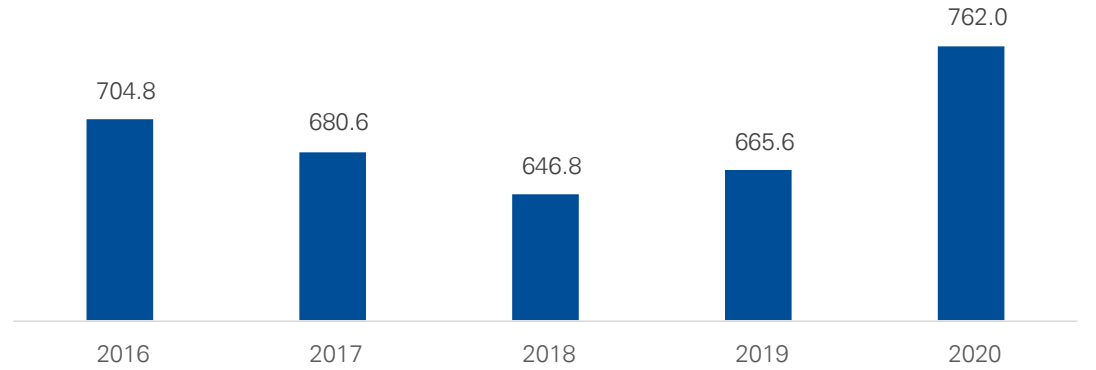

Kaynak: TÜİK

Yılın ilk çeyreğindeki ziyaretçi sayısı geçen yılın %54, pandeminin hayatımızda olmadığı 2019 yılının ilk çeyreğinin ise %61 altında bulunuyor.

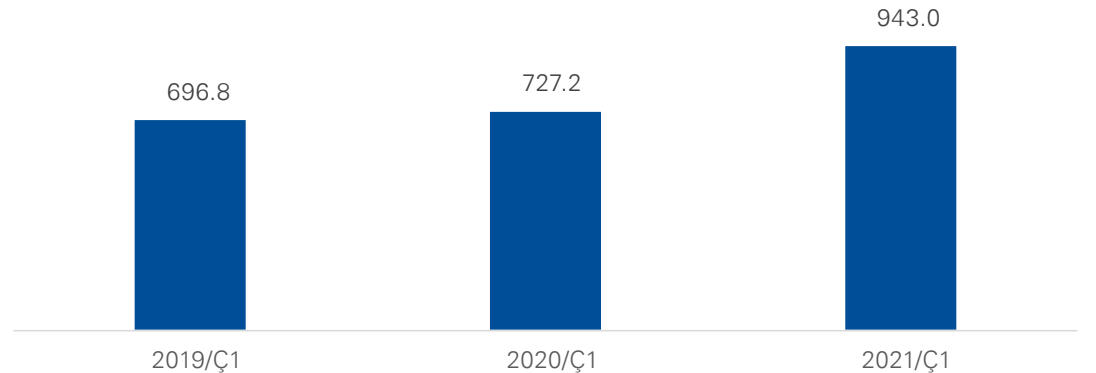
Ziyaretçi sayısındaki kırılma, kişi başına ortalama harcama tutarlarını artırsa da bu istatistik göstergenin mevcut kötü manzara üzerindeki etkisi sınırlı. Pandemi döneminin kontrol altına alınmasının ardından ekonomik tatil yapma gayesi taşıyan ziyaretçi sayısının artması ile birlikte ziyaretçi başına ortalama harcama tutarları yeniden 650-700 USD bandına çıkması yönünde yüksek beklentiden söz edilebilir.

Kişi başına ortalama harcama (USD)

Kaynak: TÜİK

Kişi başına ortalama harcama çeyrek dönemler (USD)

Kaynak: TÜİK

Genel
değerlendirme

KPMG

Küresel
görünüm

Bölgesel
farklılaşmalar olsa da
küresel manzara aynı

Özellikle yurt dışı
harcamalar büyük darbe
aldı

Yerel
görünüm

Ziyaretçi sayılarında
büyük düşüş yaşanıyor

Sektörün ihracat
hacmi içindeki payı
tarihi dipte

Sektörel istihdam
verileri olumsuz

Pandemi,
etkisini ziyaretçi
kompozisyonunda da
gösteriyor

FYYÇA
yapılandırmaları
sürüyor

Zaman dar ancak
seçenekler sınırlı
değil

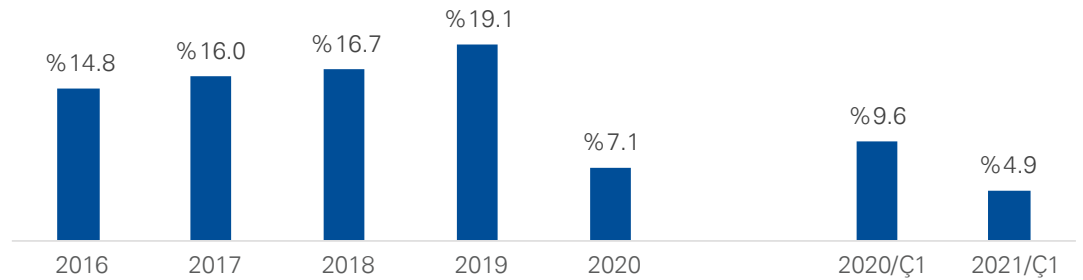
Beklentiler

Sektörün ihracat hacmi içindeki payı tarihi dipte

Sektörün ülkemizin toplam ihracatı içindeki payı da bu dönemde çok ciddi anlamda düşmüş durumda. Raporumuzun başında belirttiğimiz, biraz da vurgulamak maksadıyla kullandığımız "sektör spesifik" ifadesi bu gösterge ile de destekleniyor.

Ülkemizde turizm sektörü geleneksel olarak toplam ihracatımızın yaklaşık beş ila altıda birlik kısmına karşılık geliyor. 2020 yılında yaşanan kırıma ile düşen oran, 2021'in ilk çeyreğine geldiğimizde daha da kötüleşti. Son haliyle turizm gelirlerinin toplam ihracatımız içindeki payı yirmide birin altına düşmüş durumda.

Turizm geliri / toplam ihracat

Kaynak: TÜİK

2019 yılını 180,8 milyar USD ihracat hacmi ile kapatan ülkemizde, 2020 yılı 169,7 milyar USD seviyesinde kapandı. 2021 yılına geldiğimizde hem ticari partnerlerin ekonomilerindeki açılma hem de değer kaybeden TL'nin etkisiyle ihracat hacminde önemli bir artış izlendi. 2020 yılının ilk çeyreğindeki ihracat hacmi 42,7 milyar USD iken, aynı değer bu yılın ilk çeyreğinde %17,2 artarak 50 milyar USD oldu.

Öte yandan turizm gelirleri 4,1 milyar USD'den 2,5 milyar USD'ye geriledi ve turizm gelirlerinin ihracat hacmi içindeki payı %4,9 olarak gerçekleşti.

Genel
değerlendirme

Küresel
görünüm

Bölgesel
farklılaşmalar olsa da
küresel manzara aynı

Özellikle yurt dışı
harcamalar büyük darbe
aldı

Yerel
görünüm

Ziyaretçi sayılarında
büyük düşüş yaşanıyor

Sektörün ihracat
hacmi içindeki payı
tarihi dipte

Sektörel istihdam
verileri olumsuz

Pandemi,
etkisini ziyaretçi
kompozisyonunda da
gösteriyor

FYYÇA
yapılandırmaları
sürüyor

Zaman dar ancak
seçenekler sınırlı
değil

Beklentiler

Sektörel istihdam verileri olumsuz

Sektör, güçlü geçirdiği 2019'un ardından 2020 yılına %8 istihdam artışı ile girmişti. Pandemi döneminde sektörde toplam çalışan sayısı 1,1 milyondan 875 bin seviyesine geriledi. Sadece turistik tesisler değil, yan faaliyet kollarında da etkisini gösteren istihdam azalışı yiyecek ve içecek hizmetlerinde %13 seviyesinde gerçekleşti. Bunun yanında, turist rehberliği ve benzeri yan branşlarda da çok ciddi istihdam sorunları yaşanıyor.

Hükümet tarafından açıklanan destek paketleri, bu alanda yaşanan sıkıntıları bir nebze de olsa giderme hedefini taşıyor. Yine de pandemi döneminde devreye alınan düzenlemelerin kalıcı bir çözüm sunması mümkün değil. Bu alanda yaşanan hasarın onarılması için sektörün genel görünümünün yeniden iyileşmesi şart.

Genel
değerlendirme

KPMG

Küresel
görünüm

Bölgesel
farklılaşmalar olsa da
küresel manzara aynı

Özellikle yurt dışı
harcamalar büyük darbe
aldı

Yerel
görünüm

Ziyaretçi sayılarında
büyük düşüş yaşanıyor

Sektörün ihracat
hacmi içindeki payı
tarihi dipte

Sektörel istihdam
verileri olumsuz

Pandemi,
etkisini ziyaretçi
kompozisyonunda da
gösteriyor

FYYÇA
yapılandırmaları
sürüyor

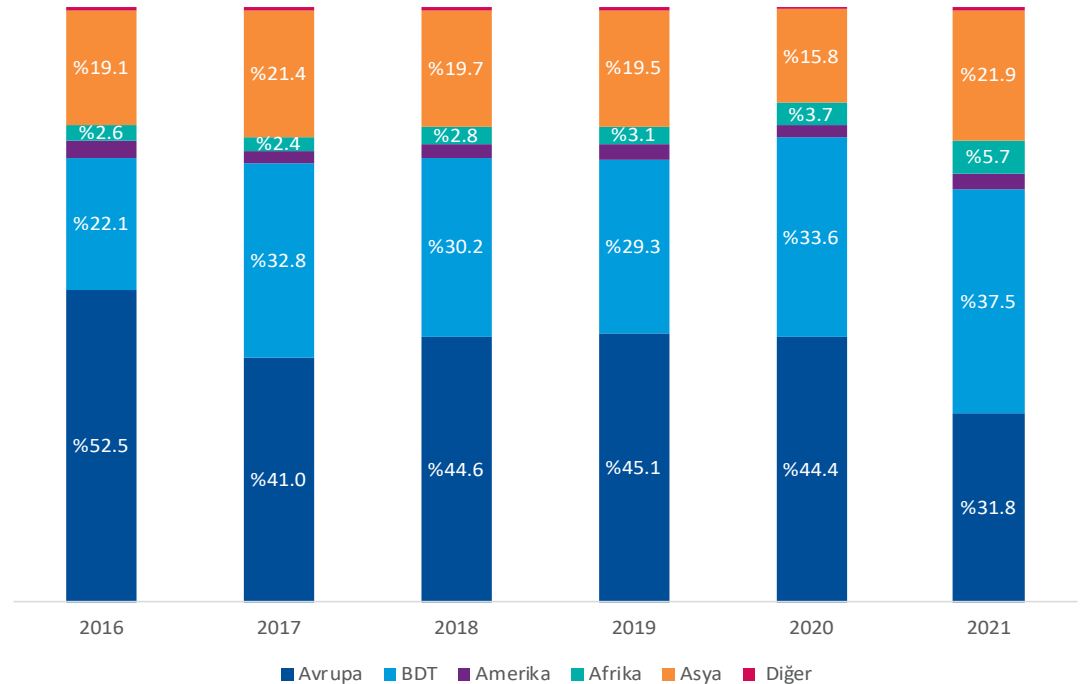
Zaman dar ancak
seçenekler sınırlı
değil

Beklentiler

Pandemi, etkisini ziyaretçi kompozisyonunda da gösteriyor

Ülkemize gelen yabancı ziyaretçilerin bölgesel dağılımı da pandemi koşullarından etkilendi. TCMB verilerine göre 2021 nisan ayı itibarıyla tarihsel olarak %45 bandında seyreden Avrupa menşeli ziyaretçi hacmi %31 seviyesine gerilemiş durumda. Bunda, Avrupa ülkelerinin ülkemizi yer yer kırmızı listeye alması ve seyahat kısıtları getirmesinin etkisi oldukça yüksek.

Yabancı ziyaretçiler bölgesel dağılımı

Kaynak: TCMB

Genel
değerlendirme

Küresel
görünüm

Bölgesel
farklılaşmalar olsa da
küresel manzara aynı

Özellikle yurt dışı
harcamalar büyük darbe
aldı

Yerel
görünüm

Ziyaretçi sayılarında
büyük düşüş yaşanıyor

Sektörün ihracat
hacmi içindeki payı
tarihi dipte

Sektörel istihdam
verileri olumsuz

Pandemi,
etkisini ziyaretçi
kompozisyonunda da
gösteriyor

FYYÇA
yapılandırmaları
sürüyor

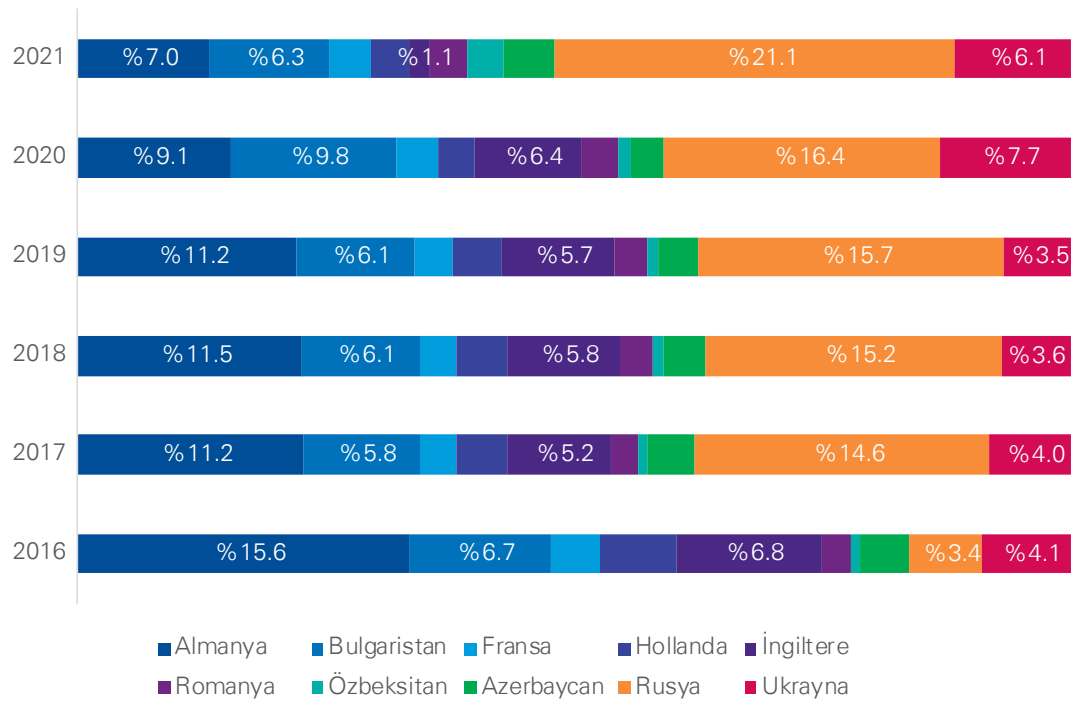
Zaman dar ancak
seçenekler sınırlı
değil

Beklentiler

Pandemi öncesi dönemde, ülkemizi ziyaret eden yabancıların yüzde 50'si 10 ülkeden geliyordu. Aynı dönemde, Rusya, Almanya, Bulgaristan ve İngiltere'den gelen ziyaretçi sayısı ise toplamda %39'luk paya sahipti. 2020 yılında ilk 10 ülkenin payı %58 seviyesine yükseldi ve 2021 Nisan ayı itibarıyla bu oran %52 seviyesinde tutundu. Sözü edilen dört ülkenin toplam içindeki payı %35'e gerilemekle birlikte kompozisyonda önemli değişimler mevcut. Almanya ve İngiltere'den gelen ziyaretçi sayılarında ciddi oranda düşüş yaşanırken, Rusya'nın payının önemli miktarda arttığı görülüyor.

Yabancı ziyaretçilerin ülke bazında dağılımları

Kaynak: TCMB

Bu görünüm, siyasi karar ve gelişmelerin turizm sektörü üzerindeki etkilerini de yansıtmaması açısından önemli. Buna en güzel örnek de 2016 yılında Rusya ile yaşanan uçak krizi sonrası bugün tek başına %21,1'lik paya sahip olan ülkenin payının %3,4 olarak gerçekleşmesi gösterilebilir.

Genel
değerlendirme

KPMG

Küresel
görünüm

Bölgesel
farklılaşmalar olsa da
küresel manzara aynı

Özellikle yurt dışı
harcamalar büyük darbe
aldı

Yerel
görünüm

Ziyaretçi sayılarında
büyük düşüş yaşanıyor

Sektörün ihracat
hacmi içindeki payı
tarihi dipte

Sektörel istihdam
verileri olumsuz

Pandemi,
etkisini ziyaretçi
kompozisyonunda da
gösteriyor

FYYÇA
yapılandırılmaları
sürüyor

Zaman dar ancak
seçenekler sınırlı
değil

Beklentiler

FYYÇA yapılandırmaları sürüyor

Türkiye Bankalar Birliği (TBB) Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşması (FYYÇA) Büyük Ölçekli Uygulama Aylık Raporu'na göre (26.6.2021 tarihli) yapılandırılan turizm işletmelerinin sayısı 22'yi buldu. Yapılandırılan borç ise 10.6 milyar lira olarak ortaya çıkarken, yapılandırmanın yüzde 74'ü ise mayıs ayında yapılandırılan 4 şirkete ait.

Zaman dar ancak seçenekler sınırlı değil

Sektörde görünüm çok kötü olmasına rağmen bu durumun sadece yerel bir problemin sonucu olmaması, küresel pazardaki yerimizi korumamızı sağlayacak en önemli unsurlardan biri.

Son dönemde dikkat çekici şekilde hızlanan aşılama süreci, özellikle turizm sektörünü çok olumlu etkileyecektir. Bu sürecin iyi yönetilmesi ve diğer ülke yönetimleri ile yürütülen müzakerelerde konuya gösterilen hassasiyetin vurgulanması ise kritik önem arz ediyor.

Aşılama sürecindeki başarı, çok kıymetli olan yaz sezonu turizm gelirlerinin kısmen de olsa yeniden elde edilmesini sağlayacaktır. 2020 yılında kaybedilen 20 milyar USD'nin cari işlemler dengesi üzerinde yarattığı baskı bu sayede bir miktar hafifleyecektir.

Uzmanlar, aşılama sürecinin başarılı bir şekilde sürdürülebilmesi durumunda 2021 yabancı ziyaretçi sayısının 30 milyona, turizm gelirlerinin ise 20 milyar USD'ye ulaşabilme kapasitesi olduğunu belirtiyorlar. 30 milyon ziyaretçi hedefi 2016 yılının gerisinde olsa dahi, hızlı bir geri dönüş olması açısından önem taşıyor.

Ülke olarak sadece yaz turizmi değil, coğrafyamızdaki eşsiz kıymetler sayesinde diğer turizm faaliyetleri de bu görünüm paralelinde hareket ediyor. Bu sebeple, pandemi yönetimi süreci sadece yaz dönemine değil, bahar ve kış dönemi istatistiklerine de doğrudan ve olumlu katkı sunacak.

Son yıllarda önemli bir marka haline geldiğimiz sağlık turizmi, Anadolu coğrafyasına yaygın kültür turizmi ve kruvaziyer turizmi de bu görünümden etkilenecek yan unsurlar arasında sayılabilir.

Atılan adımlar, sektörde kurumsal anlamda büyük kayıpların yaşanmamasını sağladı. Zaman geçtikçe ve görünüm iyileştikçe sektöre dair iyi haberler de gelmeye devam edecektir. Bu haberlere örnek olarak, Fransa'nın ülkemizi "kırmızı ülkeler" listesinden çıkarması verilebilir.

Yine de belirttiğimiz gibi yaz sezonu bütün bu görünüm içindeki en önemli unsur ve sezonu kaçırmamak hem ülke hem de sektör için kritik bir önem taşıyor.

Beklentiler

Hem küresel hem de yerel sektör görünümünde tek ve en önemli değişken pandemi sürecinin kontrol altına alınması diyebiliriz. Pandemi konusu tamamen geride kaldıktan sonra ise tıpkı diğer sektörlerde gördüğümüz gibi turizm sektöründe de hızlı bir toparlanma süreci yaşanacak.

Buradaki temel fark ise sektörün pandemiden hem en hızlı hem de en sert şekilde etkilenmesi ve bu süreçten en son çıkacak olması. Tüketiciler, özellikle uluslararası seyahatler konusunda halen tedirgin ve tedirgin olmayanlar da yer yer pandemi önlemleri çerçevesinde getirilen engellere takılıyorlar.

Bu süreçte önce yerel turizm görünümünün iyileşmesi bekleniyor. Buradaki iyileşmeyi iş / kongre ve uluslararası turizm görünümü takip edecektir.

Aşılama kat edilen mesafe umut verici olmakla birlikte, ülkeler arası farklılıklar bu görünümü olumsuz etkiliyor. Bu alanda da zaman içinde, en azından ana turizm destinasyonları özelinde bir dengelenme sağlanması bekleniyor.

Tüketiciler tarafında, pandemi döneminde artan tasarruflar ve ertelenen tatil talepleri de güçlü bir geri dönüşü destekleyici yan unsurlar olarak sayılabilir. Bu noktada, sektör oyuncularının hem yeni sağlık trendlerini yakalamak için yaptıkları yatırımlar hem de 2020'de yaşanan finansal kayıplarını telafi etme çabaları sebebiyle fiyatlardaki artış beklentisi ise olumsuz bir görünüm arz ediyor.

Pandemi sonrası dünyada, turizm sektöründe yeni akımların da güçlenmesi bekleniyor. Daha önce de belirttiğimiz gibi yerel turizmin güçlenmesi bunların başında yer alıyor. Pandemi önlemleri çerçevesinde artan hijyen beklentileri ise havayollarından otellere kadar en geniş yelpazede göreceğimiz yeni uygulamalarla tanışmamızı sağlayacak.

Yeni tüketici davranışlarına bir örnek de booking.com'un anketinde karşımıza çıkıyor. Anket sonucuna göre, tek başına seyahat etmek isteyenlerin oranı pandemi öncesi döneme göre %42 artmış durumda. Bu görünüm, sektörde özellikle yerel girişimleri destekleyecektir.

Bu eğilim aynı zamanda kişiselleştirilmiş tatil deneyimi kavramını da hayatımıza sokacaktır. Az, belki de tek katılımcılı turlar, kamplar ve glamping gibi alternatifler artık otel turizmi karşısında daha güçlü bir taleple duracaklar.

Tüm bunların yanında otel hizmetlerinde robotik uygulamaların gelişmesi gibi yeni akımlar da yakın gelecekte karşımıza çıkacaktır.

TURSAB açıklamasına göre yılsonuna kadar Rusya'dan 4-4,5 milyon Rus turist bekleniyor. Açıklamada Almanya'dan gelmesi beklenen turist sayısı 2,5-3 milyon aralığında, Fransa'dan 400 bin-500 bin aralığında turistin geleceğine yer verildi.

Pandemi sürecinde önemi bir kez daha vurgulanan sürdürülebilirlik kavramı ise yeni dönemde daha sık duyacağımız bir ifade olacak.

Genel
değerlendirme

KPMG

Küresel
görünüm

Bölgesel
farklılaşmalar olsa da
küresel manzara aynı

Özellikle yurt dışı
harcamalar büyük darbe
aldı

Yerel
görünüm

Ziyaretçi sayılarında
büyük düşüş yaşanıyor

Sektörün ihracat
hacmi içindeki payı
tarihi dipte

Sektörel istihdam
verileri olumsuz

Pandemi,
etkisini ziyaretçi
kompozisyonunda da
gösteriyor

FYyÇA
yapılandırmaları
sürüyor

Zaman dar ancak
seçenekler sınırlı
değil

Beklentiler

Dünya Turizm Örgütü'nün biyolojik çeşitliliği ve kültürel bütünlüğü korumayı taahhüt eder şekilde tanımladığı sürdürülebilir turizm, yeni dönemin güçlü trendleri arasında olacak.

Bu süreçte, ilk adım ise yine hükümetlerden gelecek. Standardize edilmiş güvenlik protokolleri ve birbirleriyle daha etkin iletişim kuran örgütler tüm bu beklentilerin güçlenmesini sağlayacak uygulamalar olacak. Ülkemiz de devreye alınan güvenli turizm sertifikası gibi uygulamalar yaygınlaştıkça, tüketicilerin tercih yapmaları kolaylaşacak ve endişe seviyeleri düşecek.

Geç başlayan yaz sezonunu, geç bitmesi bekleniyor. Yaz sezonunun Kasım ayına kadar uzayabileceğine vurgu yapılırken, turist tesisleri hazırlıklarını geç bitecek sezona göre yapıyor. Bu arada hızlı turist akınının, fiyatlarda baskı yaratmasından endişe ediliyor. Pazarlıkla düşecek fiyatların, gelecek yılın ortalama değerlerini de etkileceğine dikkat çekiliyor.

Ülkemiz özelinde de sektörün temel dinamikleri bu paralelde şekillenecek. Özellikle sürdürülebilirlik ve hijyen sertifikasyonu tarafında atılması gereken adımlar, yerel sektör oyuncularının ödevleri listesinde ilk sırada yer alıyor. Bilinçsiz yapılaşmanın azaltılması ve dönüştürülemeyen atıkların azaltılması ile başlaması gereken süreç, sektörün küresel pozisyonu için büyük önem taşıyor.

Ülkemizde eksikliği hissedilen bir diğer konu olan da istatistiksel bütünlük. Bu alanda TÜRSAB, TÜROFED, TTYD, TUREB ve benzeri STK'lar rakip ülke analizleri, strateji çalışmaları, istatistik raporlar ve akademik araştırmalar hazırlanması için TURSAM'ı kurma konusunda mutabakata vardılar. Bu gelişme hem yerel hem de küresel konumlanma çalışmalarına baz oluşturacak veri tabanının inşa edilmesi anlamına geliyor ve son derece olumlu.

İletişim:

Mert Öner

Turizm Sektör Lideri,
Kıdemli Direktör
moner@kpmg.com

Detaylı bilgi için:

KPMG Türkiye
Clients & Markets
tr-fmmarkets@kpmg.com

İstanbul

İş Kuleleri Kule 3 Kat 1-9
34330 Levent İstanbul
T : +90 212 316 6000

Ankara

The Paragon İş Merkezi Kızılırmak Mah.
Ufuk Üniversitesi Cad. 1445 Sok. No:2
Kat:13 Çukurambar 06550 Ankara
T: +90 312 491 7231

İzmir

Folkart Towers Adalet Mah. Manas Bulvarı
No:39 B Kule Kat: 35 Bayraklı 35530 İzmir
T : +90 232 464 2045

Bursa

İnallar Cadde Plaza, Balat Mahallesi
Mudanya Yolu Sanayi Caddesi No: 435 K:5
D:19-20 Nilüfer Bursa
T : +90 232 464 2045

kpmg.com.tr

kpmgvergi.com

Bu dokümanda yer alan bilgiler genel içeriklidir ve herhangi bir gerçek veya tüzel kişinin özel durumuna hitap etmemektedir. Doğru ve zamanında bilgi sağlamak için çalışmamıza rağmen, bilginin alındığı tarihte doğru olduğu veya gelecekte olmaya devam edeceği garantisizdir. Hiç kimse özel durumuna uygun bir uzman görüşü almaksızın, bu dokümanda yer alan bilgilere dayanarak hareket etmemelidir. KPMG adı ve KPMG logosu, bağımsız üye şirketlerden oluşan KPMG küresel organizasyonun lisansı altında tescilli ticari markalardır. KPMG International Limited ve ilişkili kuruluşları müşterilere herhangi bir hizmet sunmamaktadır.

© 2021 KPMG Bağımsız Denetim ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik A.Ş., şirket üyelerinin sorumluluğu sundukları garantiyle sınırlı özel bir İngiliz şirketi olan KPMG International Limited ile ilişkili bağımsız şirketlerden oluşan KPMG küresel organizasyonuna üye bir Türk şirkettir.
Tüm hakları saklıdır.